

**Juris Canonici Theoria Et Praxis, Ad Forum Tam
Sacramentale quàm contentiosum, tum Ecclesiasticum,
tum Seculare**

Cabassut, Jean

Lugduni, 1698

II. De delicto violentæ manuum injectionis in Clericum vel Monachum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62355](#)

C A P U T II.

De delicto violentiae manuum injectionis in Clericū, vel Monachum.

I. **O**NCILIO Lateranense sub Irnocoentio II. sic edicit can. 5. qui refertur can. Si quis suadente diabolo hujus sacrilegii reatum incurrit, quod in Clericum vel Monachum violentas manus injecerit, anathematis vinculo subjaceat. Et nullus Episcopus illum presumat absolvere, nisi moris urgente periculo, donec Apostolico conspectui presentetur, & ejus suscipiat mandatum. Canon iste cum suo anatheme locum habet si Clericus etiam sine corporis lesionie detineatur inclusus per vim aut injuriam, cap. Nuper, de sent. excommunicatio. Glossa quoque in d. cap. Si quis, extendit has penas in illum qui injurioso conspuit in Clericum, aut qui aquā per contumeliam perfundit, aut qui Clerici vestem dilacerat, quā ille est indutus. Sylvester in verb. Excommunicatio, hujus Canonis penam illi accommodat qui violentiam exercet in quaecumque res personæ Clerici vel Monachi inherentes, ut si quis equum quo ille vehitur violenter fistat, aliōve deducat per injuriosam malitiam.

II. Clericum hīc intellige illum etiam qui solā Tonsurā fuit initiatus, dummodò habitum gestet clericalem, cap. Cum contingat, de ætat. & qual. & ordin. Quin etiam Glossa in cap. Qui verē, 16. quæst. 1. in verbo Verē, hīc Eremitas comprehendit, atque eos frui privilegio clericali. Sed id restringendum est cum Sylvestro in verbo Eremita, ad solos Eremitas, qui quanvis Clerici non sunt, subjiciuntur tamen alicui probata Regulæ & Superiori. Sub isto quoque Canonis privilegio comprehenduntur Milites & Hospitalarii S. Joannis, quippe qui solemnia vota emittunt, & legitimo Superiori, Regulæque D. Augustini subjiciuntur.

III. Hoc eodem Canone comprehenduntur mandantes istam manuum injectionem, effectu sequoto, cap. Mulieres, de sent. excommunicatio. Item qui suo nomine factam illam ratam habent, et si non mandaverint, cap. Cinn quis, eod. tit. in 6. Item qui eidem consenserunt, aut quomodolibet faverunt, aut qui cùm commodè possent, non impediverunt, cap. Quanta, de sent. excommunicatio.

IV. Multis casibus remanente ista excommunicatione, ejus tamen tollitur Papalis reservatio. Nam si alicuius Potestatis ostiarius sub officii sui prætextu malignatus Clericum læserit, ab Episcopo suo absolvī potest; nisi

Qqq 2 forte

forte eundem Clericum graviter vulneraverit. Officialis autem pro manuum in Clericum injectione non potest sine mandato Romani Pontificis absolvī, quia nulli laico super Clericum tanta datur authoritas; ideoque authoritas indebita & temerē attentata hujus sacrilegii crimen auget: nisi forte turbam arcendo, non ex animi deliberatione, sed fortuito occurso Clericum lædit. Sed si Clericum aliquis vim sibi inferentem vi repellat aut lædat, non debet propterea ad Sedem Apostolicam amandari, cum vim vi repellere omnes leges omniaque jura permittant, l. *Ut vim*, D. de justit. & jure. Hec statuantur in cap. *Si vero* 3, de sent. excommunic. Sed duobus istis casibus, officialis turbam arcens Clericumque fortitudine ac indeliberate lædantis, cuiusque qui vim à Clerico sibi illatam in continentia se defendendo repellit, nulla incurritur excommunicatione.

V. Ista quæ subjicitur excommunicationi manuum adversus Clericum injectio distinguitur tripliciter, in gravem seu atrocem, mediocrem, & le-
vem, non ea quidem levitate quæ culpam mortalem excludat, ibi enim nulla incurreretur excommunicatio; sed ea levitate quæ spectatur per com-
parationem cum gravi, aut mediocri violentia contra Clericum. Gravis
ac enormis describitur in cap. *Cum illorum*, §. *Qui clausstrales*, de sent. ex-
communic. illa quâ vel mutilatur aliquid membrum, vel copiosus san-
guis effunditur aliunde quam ex naribus; vel quâ infertur Episcopo vel
Abbatì quævis violenta manus. Mutilationis verbo hic comprehendit Syl-
vester & quidam alii vulnus quo deinceps membrum inhabilitatur, eti-
non absindatur: sed propriè vox ista connotat à reliquo corpore separa-
tionem.

V I. Levis percussio declaratur per Extravagantem quam Ostiensis, Navarra & alii citant, ea nimurum, quæ facta manu, pede, digito, vel la-
pide, nullam relinquit plagam, vel fugillationem carnis, nec dentes ef-
fringit aut evellit, nec multos evellit capillos, nec sanguinis copiam eli-
cit: licet illa extravagans quæ incipit *Perleclis*, cuius author Papa nescitur,
declaret non sequi, ut quoties copia sanguinis effunditur, judicanda eo solo
sit gravis percussio pugno, vel ungue inflicta, sed alias infuper exigi circum-
stantias, sive ex parte modi, sive ex parte plagiæ inflictæ. His addit, in istis
discernendis spectandum esse Clerici gradum & circumstantiam loci in quo
facta fuit injuria. Nam percussio quæ ex parte substantiæ ac rei levis foret, fit
plerumque gravis aut mediocris ex parte circumstantiæ, ut si percussiatur Cle-
ricus stans ad sacrum Altaris ministerium, aut dum vacat sacris & publicis
officiis, sive in choro, sive in actu processionis ac supplicationis publicæ.
Gravior quoque irrogatur injuria Clerico intra Ecclesiam, quam in profano
loco. Item si sine plaga, vel fugillatione inferatur personæ Clerici vis aut
injuria atrociter contumeliosa, ut si denudetur, si atramento vel stercore
vultus ejus fœdetur.

V II. Denique illa eadem Constitutio Pontifícia remittit istiusmodi
disciplina

discrimina prudentiorum arbitrio, & admonet in re ambigua judicandam potius esse gravem aut mediocrem, quam levem percussionem ac injuriam. Denique mediocris percussio quæ censenda sit, cum certa regula traditi non possit, relinquitur prudentis Episcopi, vel Confessorii arbitrio: talisque ut plurimum judicanda est ubi dens eruitur, capillorum copia evellitur, aut carnium contusio & sugillatio relinquitur circa graviorem læsionem, injuriam, aut morbum. Ipseque Navarra cap. 27. num. 92. allegat & approbat qui scripserunt, fuisse levem percussionem à qua possit proinde Episcopus absolvere, alapam quam impegit Sacellanus quidam Aretinæ Ecclesiæ cuidam in eadem Ecclesia Canonico sine sanguine, & similiiter rixam duorum Clericorum qui pugnis & calcibus fese in itinere impetraverunt.

VIII. A gravi & à mediocri percussione Clerici solus Papa regulariter absolvere potest, juxta d. cap. *Si quis suadente, & cap. Pervenit*, de sent. excomm. In quibusdam tamen calibus potestatem habet Episcopus etiam ab ea quæ mediocris sit, & interdum etiam à gravi absolvere. Si enim inter Clericos collegialiter viventes alter alterum mediocriter læserit, poterit percusor per Episcopum, aut eum cui Episcopus delegaverit, absolvit, cap. *Quoniam*, de vita & honest. cler. De omni autem levi percussione posse Episcopum solutionis beneficium impetrare, certum est ex cap. *Pervenit*, de sent. excom.

IX. Quando inter Regulares in clauistro conviventes exorto jurgio alter alterum sive leviter, sive mediocriter percussit, potest per proprium Superiorum Regularem absolvit. Sed si percussio intervenerit inter diversorum claustrorum Regulares, is qui percussit necesse habet ab utriusque claustri Superioribus absolvit, cap. *Cum illorum*, de sent. excomm. Quo eodem etiam capitale statuitur, Regularem à quo secularis Clericus percussus est, à solo Papa absolvit posse. Hoc intellige de gravi aut mediocri percussione; nam de levi poterit Episcopas percussorem absolvere, sed non ejus Regularis Prælatus, si percussus sit Clericus secularis, cap. *Religioso*, de sent. excomm. in 6.

X. Potest quilibet impubes qui Clericum vel monachum quocunque modo percusserit, etiam ab enormi percussione per Episcopum absolvit, licet quo tempore absolvit desiderat jam major ætate factus sit, cap. 1. & fin. de sent. excomm.

XI. Mulieres item à quacunque Clerici, vel Monachi, Monialisve percussione etiam atroci possunt per Episcopum absolvit, cap. *Mulieres*, cod. tit. Quod idem statuitur de Monialibus quæ vel Clericum, vel Monachum, aut aliquam de scipis Monialem percussérunt enormiter, cap. *De Monialibus*, cod. Item eodem jure portiuntur pauperes, cap. *Quod de his*, cod. & pariter senes, ut possint per Episcopos à gravi percussione Clerici, vel Monachi absolvit, cap. *Quavis*. cod. tit.

* X I I . Ex causa correctionis nulla incurritur excommunicatio ex percussione Clerici vel Monachi , aut Monialis , si fiat à superiore persona jus habente correctionis : id enim non fit suadente diabolo , sed suadente iustitia vel charitate vel zelo Dei ac disciplinæ , cap. 1. cap. Ex tenore , cap. Universitatis , cap. Cùm voluntas , §. fin. de sent. excommun. Atque in ea re conveniunt unanimes Doctores , cædi à patre vel præceptore posse Clericum filium , ac discipulum sine percussoris culpa , dum non excedatur enorimter modus. Idem censendum de Prælatis Regularium , aut magistris seu præfectis novitiorum : qui viger usus inter coenobitas , dum non fiat ex odio , sed ad bonum finem , aut etiam animo promovendi ad altiorem perfectionem. Ut enim ait Abbas Joannes apud Cassianum collat. 19. cap. 8. Finis coenobita est omnes suas mortificare & crucifigere voluntates. Idemque Cassianus lib. 4. de institutis renunciantium , cap. 16. ait extraordinariam & furtivam cibi refectionem , & his similia plagi corripi. Regula etiam S. Pachomii , quam in Latinum S. Hieronymus transtulit , decernit in quibusdam culpis Monachorum poenam verberum. Legitur in actis canonizationis S. Mariae de Pazzis , quæ multis annis curam gessit novitiarum in suo Monasterio & refertur in ejus conscripta vita ab ipsius Directore Vincentio Puccino , cap. 111. illam solitam fuisse disciplinis percutere sibi subjectas Moniales eo zelo & severitate , ut illas ad lacrymas & ejulatus iætus multiplicando compelleret. Dicebat aliquando iætus & flagella multiplicando : Nunc videre volo quisnam fortior sit ad viatoriam , Dei fine cuius ego vices gero , an satanas qui hujus puellæ menti insidet ; nec desinam verberrare donec advertam diabolum ab ea discessisse. Nec tamen in illo Monasterio , quod erat sanctuarum animarum receptaculum , ullæ nisi leves culpe committebantur , omniesque ad summam perfectionem enitebantur. In summa neque ista , neque alia unquam excommunicatio quemquam attingit , nisi peccatum mortale præcesserit. Vide Bonacinam tract. de excommunicat. disput. 2. quæst. 4. p. 1. cito 4.]

X III . Illi qui ratione impedimenti adeundi Summum Pontificem , vel Legatum absoluti fuerunt ab Episcopo , vel Sacerdote , ut fieri solet in articulo mortis , ubi statim cessaverit impedimentum convenienti supremam Sedem , & venire neglexerint , reincidunt in pristinam à qua absoluti fuerant excommunicationem , cap. Quavis , eod. tit. & cap. Eos qui , eod. in 6. Unde communiter monent Summisæ , Sacerdotem qui ratione periculi , vel impotentiæ absolvit à reservatis , teneri præmonere penitentem illius reincidentiæ , quin etiam exigere ab illo juramentum recurrendi , cùm prirūm commodè poterit , ad Papam aut alium qui polleat hac absolvendi potestate. Scribunt tamen Gallicani quidam , eam reincidentiam nullatenus esse in hoc Regno usu receptam. Ita Petrus Miliardus de Sacramento Pœnitentiæ cap. 97. num. 9. & Baunius in Summa , cap. 32. circa fin.

XIV. Istud

XIV. Itud saltem in confessio est apud omnes, si Clerici percussio sit occulta, quantumcunque gravis, neque in forum deducta contentiosum, nullibi terrarum opus esse ut conveniat prima Sedes, ex quo providit Concilium Tridentinum, posse ab Ordinariis locorum omnem absolvit censuram supremam Sedi reservatam, modò casus quo illa incurritur sit occultus, solo excepto voluntario homicidio aut delicto quod ad forum contentiosum fuit deductum. Si ergo Clericus ex percussione non interierit, & author percussionis sit occultus & ignotus, potest ab Episcopo in foro conscientiae absolvi, nec tenetur ullo tempore Papam aut Legatum convenire. Hæc eni potestas competit Episcopis jure ordinario ex Tridentina sess. 24. cap. 6. Potestque Episcopus in alteri delegare potestatem, ut cum plerique Doctoribus quos citat, assent Bonacina tract. de censuris particularibus, disp. 2. quæst. 3. punct. 6. sect. 5. n. 19. & 20.

CAPUT III.

De Simonia.

I. **N**ULLA delicti species est quæ tot tantisque difficultatibus implicetur, ut simonia: ideoque necesse est hanc tractationem esse paulò prolixiorum. Sic tamen illam pro virili agitabo, ut neque prolixitas fastidium, nec brevitas obscuritatem pariat, aut quidquam illorum supprimat quæ ad accuratam & perfectam hujuscem materia cognitionem exigi possint. Simonia est emptio venditio rei spiritualis aut spirituali annexæ. Nomine emptionis venditionis comprehenduntur in hac materia omnes contractus non gratuitæ, ut sunt permutatio, transactio, locatio, do ut des, do ut facias, facio ut des, facio ut facias. Spiritualibus annexa illa dicuntur, quæ cum per se spiritualia non sint, dependent tamen à spiritualibus, aut ad hæc ordinantur, cujusmodi sunt Sepulcræ, Præbendæ ac Beneficia, vafa sacra, jus patronatus.

II. Praclarè S. Thomas 2.2. quæst. 100. art. 4. bifariam distinguit spiritualibus annexa, scilicet annexa antecedenter, & annexa consequenter. Annexa antecedenter ea sunt quæ cum ex natura sua materialia sint, præcedunt rem sacram ad quam referuntur, cujusmodi sunt Calices & Altaria & sacra Vestimenta, quæ cum primariæ & ex se materialia sint, induunt spiritualem formam ex consecratione illis accidente. Atque ista pretio distrahi non prohibentur, dummodo æstimetur in eis sola materia cum forma artificiali, nulla habita ratione benedictionis aut consecrationis.